

Nam in našim društvom!

Na drugem mestu prinašamo govor, s katerim je utemeljil voditelj gluhoemnice g. Štef. Primožič potrebo, da si osnujemo »Hranilnico in posojilnico Učiteljskega konvikta, reg. zadrugo z omejenim poroštvom v Ljubljani.« Uverjeni smo, da boste vsi spoznali neizmerno korist, ki jo bo nudila bodoča zadruga nam in našemu stanu. S tem, da si sami pomagamo, da si ustanovimo denarno središče, ki bo vsem potrebnim reelnim tovarišem in tovarišicam na razpolago, ki bo imelo namen, da s svojim čistim dobičkom podpira drugo naše samopomočno društvo »Učiteljski konvikt«, bo rastel naš kredit, bo rastel ugled našega stanu. Zatorej vabimo tem potom vse tovariše in tovarišice, ki so z nami enakih misli, da bodo v najobilnejšem številu pristopili k zadrugi, ki se snuje. Vabimo pa pred vsem tudi naša okrajna in druga društva, ki naj bi s svojim pristopom bodočo zadrugo moralno in gmotno podprla. Zadruga bo urejena po zakonu z dne 9. aprila 1873. l. Njeno imetje bodo tvorile: a) deležne vloge zadružnikov, b) rezervni zaklad in c) vsa druga sredstva, ki se sprejmo za dosego zadružnega smotra. Da se omogoči prav vsakemu pristop, so deleži prav nizko odmerjeni, en delež znaša namreč samo 25 K. Ta se bo lahko vplačal tekom 6 mesecev. Pričakujemo, da bo vzel vsak vsaj en delež, mnogi pa po 2, 3, 4 in še več deležev. Zadružniki postanejo lahko v prvi vrsti učne osebe vseh kategorij javnih in zasebnih šol ter učiteljska društva. Vsak zadružnik jamči: a) s svojim deležem, b) v slučaju konkurza ali likvidacije pa še z daljnim zneskom v enaki višini. Posojila se bodo dajala le zadružnikom na najkrajši čas enega meseca ali pa na daljši čas z določenimi roki vračanja. Predjem bo dobil lahko vsak zadružnik do višine vplačanih deležev, ne da bi dal posebne varnosti. Posojila se bodo dajala pa le proti zadostni varnosti: a) predaja zavarovalne police, b) poroštvo, c) odstop rent, d) zastava dragocenosti, vrednostnih papirjev itd., e) hipoteka. Pravico določiti obrestno mero bo imel občni zbor. Ker mora biti zadruga na vseskozi reelni podlagi, se bodo dajala posojila le zanesljivim osebam, proti dolžnikom, ki bi ne vračali posojil pod dogovorjenimi pogoji, se bo brez vsakega pardona sodnijsko postopalo. Zadruga bo za povečanje prometnega fonda smela najemati posojila in sprejemati hranilne vloge. O vsem tem bo sklepal občni zbor. Zadruga si bo osnovala rezervni fond in še specialno rezervo. Rezervnemu fondu se bo toliko časa moralo prikladati, da dožene višino 10% vplačanih zadružnih deležev. Ako bi se zadruga razdružila, pripade vse njeno imetje z rezervnim fondom vred »Učiteljskemu konviktu«. Razen tega bo zadruga ostanek letnega čistega dobička dala »Učiteljskemu konviktu«. Zadružno delavnost bodo urejali, vodili in nadzorovali: a) občni zbor, b) zadružno načelstvo in c) zadružno nadzorništvo. Delokrog vseh teh bo natančno začrtan. Iz teh kratkih podatkov blagovolite povzeti, da je temelj trdno postavljen. Na vas, tovariši in tovarišice, pa je, da s svojim pristopom in sodelovanjem zadrugo, važno postojanko svoje materialne osamosvojitve, dvignete na enako cvetočo stopnjo, na kakršni se nahajajo enaka druga učiteljska podjetja. Zato vabimo končno tovariše, tovarišice in društva, da nam takoj sporoče svoj namen, pristopiti k zadrugi, da moremo v najkrajšem času sklicati ustanovni shod. Vsa dotična

naznanila s številom deležev, ki jih mislijo posamičniki vzeti, sprejema gospod Štefan Primožič, vodja gluhoemnice v Ljubljani.

Z orožjem v roki in v rezervi — na Amonite!

(Dalje.)

Dalje piše »Slovenec«: »Mi smo že zdavnaj vedeli, da učiteljstvo v velikem delu nima tiste duševne in politične samostojnosti, kakor jo imajo sploh bolj izobraženi ljudje, a plačilne razmere, celo bolj solidnim učiteljem kakor je Gangl, ne dovoljujejo preveč samostojnega nastopa. Zato potem le preradi capljajo, dasi dostikrat proti svoji vesti in svojemu prepričanju — za tistimi, ki jim režejo kruh in se v politiki vlečejo za tisto stranko, ki ima slučajno moč in vlado v rokah.« — Takšno cvetje klerikalnega smrada smo vonjali že premnogokrat, potem se pa hinavsko klerikalci čudijo, da učiteljstvo ne mara simpatizirati z njimi. Norec in bedak bi moral biti, ki bi bil z njimi. Ta klerikalna pošast nam očita, da učiteljstvo ni duševno zmožno, kakor drugi bolj izobraženi ljudje, da bi imelo svoje samostalno politično prepričanje, ampak da capljamo za liberalci, ki so sedaj na krmilu in imajo vlado v rokah. Na tak način je zmožen pisati le kak klerikalen ignorant!

Učiteljstvo je s svojo zgledno organizacijo že dovolj pokazalo, da je duševno zmožno in tudi jako spretno do sedaj uravnavalo v svojo korist in v korist šole in napredka svoje politično delovanje. Do sedaj se sicer ni z zedinjenimi močmi udeleževalo političnega boja, a upamo, da tudi to ne bo prenegljeno, nepremišljeno in brezuspešno, da bomo s tem pokazali našemu klevetniku, da nismo res taki, kakor on misli v svoji črni in zagrizeni duši. Trditev, da naše plačilne razmere ne dovoljujejo preveč samostojnega nastopa, je na pravem mestu. Ako bi klerikalizem imel svoje homatije samo z liberalizmom ter lepo pustil učiteljstvo in šolo na miru, kakor bi se tudi spodobilo, bi učiteljstvo nikdar ne poseglo v samostojni boj. Neprestana častikraja, laž, obrekovanje in poniževanje učiteljstva in šole — vse to nas je primoralo, da stopamo vsi kot eden na noge z geslom: Vsi za enega, eden za vse!

Učiteljstvo se prav dobro zaveda, da ni poklicano za politično bojevanje, dolžnost tega je marveč nepristransko delovanje v šoli in njeni okolici za ljudski blagor. Ker pa mora vsak človek imeti toliko dohodkov, da ne pogine lakote, je primoran, da se vojskuje do zadnjega zdiha zoper onega, ki mu krade čast, poštenje, dobro ime in krvavo zasluženi kruh. Očitane pa, da učiteljstvo caplja za tisto stranko, ki ima slučajno moč in vlado v rokah, in ta stranka je sedaj liberalna stranka, vržemo s studom nazaj obrekovalcu v obraz. Na učiteljskem protestnem shodu smo odločno vsemu svetu povedali v obraz, da se ne uklonimo nobeni sili, naj pride od katerekoli strani. Kaj pomeni to? To pomeni, če bi liberalizem, socijalni demokratizem ali katera druga stranka ravnala z nami in s šolo tako, kakor ravna sedaj klerikalizem, bi se postavili porobo ravnatoko kakor se sedaj postavljamo klerikalizmu. Naš sveti ideal je napredek na šolskem polju v blagor našega naroda, a ker ne moremo živeti ob samem idealu, je s tem združen boj za obstanek, boj za vsakdanji kruh.

Učiteljstvo je od novodobne šolske dobe do danes preživelo dovolj grenkih ur, dovolj izkušenj, je dovolj trpelo,